

ogi, petrologi og geomorfologi, suppleret med tabeller og figurer. Oplysningerne er up-to-date - de sidste ændringer i de 'store' jordbundsklassifikationssystemer er eksempelvis medtaget. Ellers er det svært at vurdere kvaliteten, idet der ikke er mange tilsvarende værker, men det er i hvert tilfælde svært at finde mange jordbunderstermer, som ikke er forklaret og tilmed godt. Et enkelt minus er dog kvaliteten af de sort/hvide fotografier, f.eks. er en Chestnut soil 90 % sort, 9 % grå, plus lidt hvide mågeklatter. Når man nu skal lave sådan en bog, kunne man jo lige så godt sørge for ordenligt billedmateriale og/eller farve gengivelse.

Lars Krogh

Dryland agriculture - strategies for sustainability. R.P. Singh, J.F. Parr, & B.A. Stewart (eds.). - (*Advances in soil science*; 13). Springer, Berlin 1990. XIV, 373 s., ill., 24 cm. Pris uoplyst.

Serien "Advances in Soil Science" er et forum for førende forskere indenfor landbrug/jordbundsvidenskab. I reviewartikler analyseres og vurderes tilgængelig information og hidtidig forskning indenfor en række emner, i dette tilfælde dryland agriculture, og det giver godt overblik. Områder hvor der er behov for yderligere forskning identificeres også. Dryland agriculture kan være mange ting og foregå mange steder. Her lægges især vægt på Afrika og Indiens semi-aride troper, hvor befolkningsvæksten er hastig og landbrugsproduktionen på eksisterende arealer skal forøges, og hvor der samtidig let kan skabes problemer med degradering af jorden. Bogen indeholder 17 artikler om dryland agriculture, og man kommer vidt omkring; sustainability, biodiversity, water-use efficiency, tillage-systems, water/wind erosion, economic analysis, agroclimatology, for blot at nævne nogle emner. Kender man lidt til dryland agriculture opdager man dog at det ikke er lutter nyheder. De ret omfattende referencelister kan være et godt udgangspunkt, hvis man skal finde special-artikler.

Lars Krogh

S. Hastenrath: Climate Dynamics of the tropics. - (*Atmospheric sciences library*; 8). Kluwer, Dordrecht 1991. XIX, 488 s., ill., 25 cm. GBP 79,-.

Bogen er en opdateret version af samme

forfatters bog "Climate and circulation of the tropics". Allerede i indledningen retter bogen sig direkte mod forholdene i den tropiske zone, idet der fokuseres på drivmekanismen bag cirkulationen på lokalt og regionalt plan. Bogen kommer flot omkring alle de vigtigste atmosfæriske processer, og det er specielt værdifuldt, at der også afsættes et kapitel til cirkulationen i de tropiske oceaner. I kapitlet om regional cirkulation gennemgås, hvordan det ækvatoriale trug og monsunerne udvikles i forskellige egne af den tropiske zone. Bogen afsluttes med kapitler om sæsonmæssig variabilitet med en god gennemgang af fænomener som den sydlige oscillation og El Nino, og hvordan et kendskab hertil kan danne basis for vejrforudsigelser på sæsonbasis. Bogen afsluttes med at belyse menneskets rolle samt klimavariationer i geologisk tidsskala. Illustrationerne er fortrinsvis figurer fra et stort antal videnskabelige afhandlinger, som også bliver omfattende refereret. Det ses også, at bogen er ført op til dato, således anvendes radar-billeder i beskrivelsen af bygelinieudvikling i Sahel. For videregående studerende og andre, som ønsker en specialiseret og samtidig overskuelig gennemgang af de klimatiske mekanismer i troperne, er bogen således absolut anbefalelsesværdig.

Henrik Søgaard

Danuta Martyn: Climates of the world. - (*Developments in atmospheric science*; 18). Elsevier, Amsterdam 1992. XI, 435 s., ill. 25 cm. USD 128,-.

Den foreliggende bog, der er oversat fra polsk, har til hensigt at give en beskrivelse af jordens klima ud fra et geografisk synspunkt. Første del indeholder en beskrivelse af de klimatiske processer og den globale fordeling af de vigtigste klimatiske elementer herunder stråling, tryk og temperatur. Anden del af bogen behandler klimaet region for region. Behandlingen af klimaet i hver af disse regioner er præget af stor grundighed med talrige oplysninger og referencer. En række af disse oplysninger er af noget ældre dato, således er den nyeste reference fra 1977, og dette kan selvfølgelig i nogle tilfælde være en ulempe i relation til diskussionen om globale klima-ændringer. Bogen afsluttes med et omfattende Stikordsregister og et oversigtskort af Jordens Klimaer, baseret på professor Okolowicz's inddeling, som i

øvrigt ikke tidligere har været kendt i Danmark.

Henrik Søgaard

The FRAM atlas of the Southern Ocean. D.J. Webb et al. (eds.). Natural Environment Research Council, Swindon 1991. 67 s., ill., 44 cm. GBP 100,-.

Dette noget u håndterlige værk indeholder en beskrivelse af Sydhavets hydrografi i form af en række kort. Værket præsenterer resultaterne af det britiske oceanografiske forskningsprojekt FRAM (Fine Resolution Antarctic Model), som har haft til formål at konstruere en matematisk-numerisk model af de hydrografiske karakteristika. Modellen er baseret på bevægelsesligningen til beregning af oceanstrømme, og advektions-/diffusionsligninger til beregning af potentiel temperatur og salinitet. Den er initialiseret ved at benytte empiriske data (temperatur, salinitet og bathymetri), hvorefter varmefflux, ferskvandstilstrømning og vindpåvirkninger er tilføjet, og modellen er kørt gennem seks år. Ifølge forfatterne er det først fornyligt blevet muligt at konstruere en model med tilstrækkelig opløsning til at vise detaljer i havstrømmene og interaktionerne mellem disse og bundtopografien. Denne dækker området syd for 24°S med en opløsning på 0.25° i N-S retningen og 0.5° i E-W retningen (svarende til ca. 27 km i begge retninger på 60 graders sydlig bredde). Vertikalt findes 32 niveauer, varierende fra en opløsning på 20 m ved overfladen til 233 m ved bunden. En serie polarprojektioner viser temperatur, salinitet, strømhastighed og tryk i 7 af disse niveauer. Endvidere er der afbildet 30 tværsnit, hver især 1000-8000 km lange.

Værkets tekniske kvalitet er høj og figurerne er overskuelige. Bogen vil, sammen med databasen (som er offentligt tilgængelig), formentlig blive et referenceværk for oceanografer i tiden fremover. På den anden side er det ikke en publikation, som man vil have kunne stående i sin reol.

Troels Aagaard

D. Eisma: Suspended matter in the aquatic environment. Springer, Berlin 1993. IX, 315 s., ill., 24 cm. DEM 198,-.

Suspenderet sediment har stor betydning i alle vandige miljøer. Denne bog omhan-

der primært de fysiske processer i relation til det suspenderede sediment. Den giver i første omgang en historisk introduktion til emnet. Herefter går den i gang med en grundig gennemgang af suspenderet sediments oprindelse, sammensætning og fordeling i forskellige miljøer. Der gives praktiske oplysninger om metoder til måling af de enkelte parametre. Det hydrauliske afsnit giver en fyldestgørende gennemgang af de væsentligste forudsætninger for sedimenttransport herunder, hvilke mekanismer der påvirker sedimentets erosion og afsætning. Afsnittet omhandler partikelstørrelser beskæftiger sig primært med sedimentet i flokkuleret form. De forskellige flokkuleringsmekanismer og deres gyldighed gennemgås. Til slut gives en beskrivelse af de væsentligste parametres betydning for det suspenderede sediment i forskellige vandige miljøer. Beskrivelsen omhandler såvel flod og sø som hav, men hovedvægten er lagt på processer relateret til det suspenderede sediments optræden i estuarine miljøer. Bogen er bl.a. velegnet som opslagsværk for den, der har interesse i processerne omkring flokkulering af suspenderet materiale. Den vil også kunne gøre nytte som lærebog på videregående kurser.

Karen Edelvang

N.A.C. Cressie: Statistics for spatial data. Wiley, New York 1991. XX, 900 s., ill., 25 cm. GBP 71,-.

Australieren Cressie's meget ambitiøse bog dækker emnemæssigt, hvad der bør findes i enhver geografisk værktøjskasse inden for den rumlige statistik. Bogen er delt i tre hovedområder, geostatistik, gitter data, samt punkt processer, hvoraf de to første hovedområder forekommer mest relevante for geografer. For at gøre bogen mere læsevenlig, er afsnittene forsynet med en læsevejledning, så rent teoretiske afsnit er markerede, og afsnit omhandler eksempler er ligeledes markerede. Alligevel kræves et godt kendskab til statistik for at kunne få udbytte af bogen, som ellers vil forekomme fuld af postulater. Notationen vil nok være anderledes, end de fleste er vant til, men er til gengæld gennemført konsekvent. Enkelte afsnit kan læses hver for sig, bl.a. fordi alle symboler indføres omhyggeligt. Afsnittet om billedbehandling, som undertegnede har læst med størst interesse, giver inspiration,

og refererer de vigtigste "klassiske værker" inden for statistisk billedbehandling. Forfatteren har sat sig for at skrive en bog, som samlende beskriver emneområdet rumlig statistik, og det er lykkedes, trods de irritationsmomenter der bl.a. opstår, når der henvises til referencer for forklaring af figurer. Til et grundigere studium inden for emnet, er bogen velegnet, også pga. den omfattende referenceliste. Af bogens små 900 sider udgør referencelisten alene de 70, så der er rig mulighed for "further reading".

Inge Sandholt

H. C. Bang Bendz: Den kongelige Veterinær- og Landbohøjskoles oprettelse 1856-58 - en dagbog.

Ivan Katic, Frederiksberg 1993. 207 s., ill., 25 cm. Pris ikke oplyst.

Dr. Ivan Katic, der er kendt for sine veterinærhistoriske bøger og afhandlinger, har beriget vor videnskabshistorie med en rig illustreret bog, hvori Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles oprettelse og udvikling belyses. Bogen gennemgår de mest relevante dele af kildematerialet. Bogens første afsnit indledes med forord af rektor B.Schmidt-Nielsen og overbibliotekar I.Mathiesen, efterfulgt af en artikel: "Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole gennem hundrede år". Denne artikel er første afsnit af en afhandling, som prof. S. Tovborg Jensen i 1958 udarbejdede til Jubilæumsudgaven af Højskolens Årsskrift. Dernæst følger bogens værdifuldeste afsnit - H.C. Bang Bendz: "Min dagbog 1856-58". Bendz var lærer ved Den kgl. Veterinærskole, oprettet 1773 på Christianshavn, som trængte til ombygning og mere plads. Derfor vedtog man i 1856 loven om oprettelse af en Veterinær- og Landbohøjskole, hvortil undervisningen af dyrlæger, landinspektører og landmænd skulle henlægges til afløsning af den undervisning, som hidtil var givet ved Den kgl. Veterinærskole; den undervisning, som af det offentlige blev givet for landinspektører, og de forelæsninger for landmænd, som hidtil var afholdt ved Den polytekniske Lærestanstalt. Til den nye lærestanstalt blev bevilget 172.000 rdl; Bendz blev formand for den sagkyndige kommission, som skulle finde en byggegrund, planlægge byggeriet og have ansvar for dets udførelse. Til byggeplads købtes gården Rolighed på Frederiksberg. Den berømte ar-

kititekt, professor H.G. Bindsbøll, blev ansat som arkitekt, tagsten og mursten bestilt, arbejdet blev sat i gang. Det er dette planlægnings- og byggearbejde og de planer og overvejelser, Bendz herunder tumlede med, bl.a. en botanisk have ved KVL, og de vanskeligheder han mødte, bl.a. forsinkelser og pengeknaphed og beskriver i sin dagbog for de to år, byggeriet varede. Herved bliver dagbogen både interessant og lærerig, problemerne virker stadig aktuelle. Bogens sidste del indeholder en række tillæg, der yderligere belyser de drøftelser, der gik forud for KVL's oprettelse og forholdene i de første årtier af Højskolens virksomhed. Bl.a. er optrykt en artikel af Bendz: "Om oprettelse af et naturvidenskabeligt Universitet", og en anden fra 1855: "Om en Landbohøjskole ved København". Endvidere skal nævnes erindringer fra KVL's tidligste studerende. Bogen er velredigeret og forsynet med mange værdifulde illustrationer og oplysninger. Jeg er vis på, at den vil finde mange interesserede læsere.

Kjeld Rasmussen, KVL

B. Ericsson & T. Hall: Falun, Sweden.

Odense University Press, Odense 1992. 43 s., ill & 34 kort. 42 cm. DKK 300,- (subskription DKK 250,-).

Dette byhistoriske atlas over den spændende by Falun er et led i en samnordisk serie, hvor en række udvalgte byer gives en historisk og kartografisk behandling. Fra Danmark omfatter serien atlas over Køge, Randers og Svendborg. Hensigten er at præsentere såvel det typiske som det særegne. Faluns udvikling er intimt forbundet med udvindingen af malm fra Stora Kopparberget, og det er om dette, fremstillingen er koncentreret. Også mere almindelige tendenser i svensk byhistorie præsenteres. Det smukt illustrerede storformat-hæfte ledsages af 34 løse plancher (i omslag) med kopier af gamle kort og med en række nye registreringer af fx socialgeografiske forhold fra det 18. århundrede. Bogen vil interessere lokalt, giver gode eksempler på nordisk byudvikling af mere almen interesse og belyser desuden industrihistoriske emner.

Christian Wichmann Matthiessen

H. Bathelt: Schlüsseltechnologie-Industrien - Standortverhalten und Einfluss auf den regionalen Strukturwandel in den USA